

UPPFORDRAN TILL DEBATT

I DETTA HÄFTE av Svensk Tidskrift publiceras en artikel av riksdagsmannen Per-Olof Hanson (fp) om oppositionens politik 1956–1960.

Avsikten med hans artikel är i första hand att försöka förklara orsakerna till oppositionens oförmåga att samla sig kring en enhetlig linje.

Det kan tyckas vara väl tidigt att börja en debatt kring något som egentligen är en historisk forskningsuppgift. Tidskriftens redaktion har emellertid den uppfattningen att en sådan debatt kan vara till nytta genom att reda ut missförstånd och därigenom avlägsna oberättigad misstro de borgerliga partierna emellan. Dessutom torde dessa partier ha anledning att försöka lära av erfarenheten — inte minst av begångna misstag. Men skall detta vara möjligt bör man rimligen försöka komma underfund med vilka misstag och felgrepp som gjorts.

Hr Hansons synpunkter och förklaringar får givetvis stå för hans egen räkning. Han tillhör folkpartiet, och det är naturligt att han i sin vidräkning med de tre borgerliga partierna är skonsammast mot det han själv tillhör. Enligt hans uppfattning har folkpartiet konsekvent och icke utan uppoffring

av taktiska fördelar drivit en politik präglad både av sakliga hänsyn och av en strävan att skapa en grundval för en fastare borgerlig samverkan. Framtidens historiker kommer — förmodligen utan större överraskning — att finna att man inom högerpartiet är lika fast övertygad om att det parti, som under de för borgerligheten fatala åren 1956–1960 bedrev en verkligt saklig politik och mest uppriktigt strävade efter borgerligt samarbete, även på det egna partiets bekostnad, var just högerpartiet.

Däremot kan man antaga att dessa historiker — utan någon överraskning alls — kommer att kunna konstatera att centerpartiet fullt uppriktigt strävade efter starkast möjliga ställning för det egna partiet — oavsett konsekvenserna för möjligheterna till en gemensam borgerlig politik.

När det gäller att i dagens situation förbättra utgångsläget för en borgerlig samverkan vid 1962 och 1964 års val, är uppenbarligen relationerna mellan högerpartiet och folkpartiet avgörande. Svensk Tidskrift har länge strävat efter att stödja tanken på ett nära samarbete mellan dessa partier. De skäl vi anfört behåller fortfarande sin

giltighet — och ett av dem blir alltmär tydligt avgörande: nämligen att centerpartiets roll som splittande faktor är utspelad den dag högern och folkpartiet etablerar en allians. Hr Hedlunds småföretagare kommer inte att tillåta honom någon nämnvärd manövreringsfrihet i gränsen mellan ett borgerligt block och socialisterna. Vad Expressen än må säga, så går fortfarande den principiella skiljelinjen i svensk politik mellan socialdemokrater och kommunister å ena sidan och de borgerliga partierna å den andra. Och man kan betvivla att något av mellanpartierna kommer att reflektera på det program för samhällets »ekonomiska demokratisering» — dvs. socialisering, som socialdemokraterna tvingas aktualisera, om de inte definitivt vill acceptera sitt partis förborgerligande i ett trots allt fortfarande väsentligen kapitalistiskt samhälle. De socialpolitiska reformer, som behövs för att på vissa eftersatta områden förbättra »välfärdssamhällets» faktiska vårdresurser, är inte partiskiljande. Inom överskådlig tid blir det med

all sannolikhet frågorna kring äganderätten till och överhuvudtaget kontrollen och inflytandet över företagen, som i detta land kan grunda djupare politiska motsättningar, byggda på skillnader i grundåskådning, mellan de politiska partierna.

Så mycket större skäl borde det då vara för högerpartiet och folkpartiet att i tid närma sig varandra. Om de inte samarbetar ligger vägen öppen för socialdemokraterna att genom splittringstaktik neutralisera den borgerliga oppositionen. Vid det här laget borde det dock stå klart, *hur socialdemokraterna opererar* — och *hur framgångsrik deras taktik varit*.

Ännu är det inte lika klart, vari oppositionens misstag bestått och vad borgerlighetens kärna, högerpartiet och folkpartiet, kan lära av dem för framtiden.

Vi hoppas att hr Hanssons artikel skall bli ett incitament till en mera ingående och öppen hjärtig debatt på dessa punkter. Ytterligare inlägg är välkomna.